

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid Oirschot

NIEUWSBRIEF April 2025

Voorwoord

Oirschot en Best onderzoeken momenteel of zij in de toekomst weer 1 gemeente kunnen worden. Voorzitter Anton Neggers zet op een rijtje waardoor Best in 1819 afgescheiden is van Oirschot en attendeert erop dat de geschiedenis van Best en Oirschot meer dan 1000 jaar oud is.

Op de website van de gemeente Best staat sinds 1 april 2025 het volgende bericht:

De gemeenten Best en Oirschot onderzoeken of zij in de toekomst 1 gemeente kunnen worden. Waarom? Omdat beide gemeenten voor grote uitdagingen staan, die hun zelfstandigheid onder druk zetten. De lokale en regionale opgaven - bijvoorbeeld rondom wonen, zorg, mobiliteit en duurzaamheid - zijn groot en de huidige organisaties te klein. Een fusie, ofwel het vormen van 1 gemeente, kan uitkomst bieden.

Misschien zijn er enkele Oirschottenaren die zullen denken dat het een 1-april grap is, maar de fusieplannen zijn wel degelijk concreet, en inwoners van de beide gemeenten kunnen tot aan de zomer hun mening over de fusie delen met gemeentebestuurders.

Over de verhouding tussen de inwoners van Oirschot en Best is veel onzin geschreven. Jean Coenen spreekt op bladzijde 168 van zijn boek *Te Best Wart zelfs van een koude oorlog*, en schrijft: *Oirschot liet bijvoorbeeld onroerend goed van arme inwoners van Best bij executie verkopen als zij kleine schulden niet konden betalen*. Dat ook arme inwoners van de andere herdgangen van Oirschot dat lot trof laat hij wijselijk buiten beschouwing.

Feit is dat het grondgebied (de jurisdictie) van de heerlijkheid Oirschot vanaf het begin van haar bestaan zowel Oirschot als Best besloeg, en dat een derde deel van de Oirschotse bestuurders uit de Bestse herdgangen (Aarle, Naastenbest en Verrenbest) afkomstig waren.

Als er al heibel was tussen de twee plaatsen betrof het altijd de inwoners van Best die het niet eens waren met het gemeentebestuur van Oirschot. Zoals ook de inwoners van Spoordonk en Notel wel eens onenigheid hadden met de gemeente. De aanleiding van de afscheiding van Best moet dan ook niet gezocht worden in een koude oorlog, maar in een heel praktische reden, namelijk de afstand van de drie Bestse herdgangen tot de kern van Oirschot. Zoals de Bestenaren in een verzoek van 25 april 1796 aan de *representanten van het volk van Bataevs Braband* zelf formuleren: *dat hunne gemeente door de uijtgebreijheid van het dorp van Best, hare situatie en veelheid van inwoonderen, seer gevoeglijk eene*

gemeente en municipaal bestuur op haar zelfs kan wesen en hun beswaert vinden met het tegendeel van dien als gecombineerd met Oirschot. In 1796 leidde dit argument nog niet tot een zelfstandige gemeente, maar in 1819 hadden de Bestenaren meer succes.

Doorslaggevend was het argument dat als er rond de steenweg die door Best liep ongeregelheden zouden uitbreken het gemeentebestuur van Oirschot te ver verwijderd zou zijn om de orde te handhaven. Dat argument leidde uiteindelijk tot de verzelfstandiging van de gemeente Best. De afwikkeling van de scheiding met Oirschot zou nog vele decennia duren.

De argumenten uit 1819 zijn in 2025 al lang niet meer valide. Bovendien is de A2 tegenwoordig een vreedzame snelweg waar weinig ongeregelheden voorkomen (ofschoon door de oorlogsdreiging het in 1819 gebruikte argument van doortrekkende legers en politie weer akelig actueel wordt).

Er is dus eigenlijk niets dat de hereniging van Oirschot en Best in de weg staat. De geschiedenis van Oirschot en Best is meer dan 1000 jaar oud. De gezamenlijke geschiedenis duurde tot 1819. Na tweehonderd jaar kunnen Oirschot en Best weer gezamenlijk de toekomst in. Ik heb dat wel eens het herstel van een historische fout genoemd (maar dat is natuurlijk niet geheel terecht).

Anton Neggers
Voorzitter

Kleine excursie Boxtel 17 mei 2025

De kleine excursie van 2025 is op zaterdag 17 mei a.s. en gaat naar Boxtel alwaar een gastvrij onthaal wacht door Heemkunde Boxtel. In een brief van de Reiscommissie leest u het programma en hoe u zich kunt opgeven. Het belooft een interessante middag te worden.

Beste leden van de kring,

Het voorjaar is aangebroken en dan is het weer tijd voor de kleine excursie op de fiets. Dit jaar gaan we 17 mei a.s. naar Boxtel, waar we worden ontvangen door de mensen van Heemkunde Boxtel. We vertrekken vanaf de Oirschots markt om 12.30 uur en fietsen dan naar Huis73 aan de Burgakker, waar we worden getrakteerd op koffie of thee.

Huis 73 is het bibliotheekgebouw waar Heemkunde Boxtel hun heemkamer en archief hebben. Na de ontvangst volgt een rondleiding o.l.v. een gids door de historische kern van Boxtel. Tijdens de rondleiding wandelen we door het park, langs kasteel Stapelen. We komen ook langs de Sint Petrusbasiliek. Hiervan zullen we het interieur bekijken.

We sluiten de middag af onder het genot van een drankje bij Grand Café Rembrandt. Dat is de locatie waar de heemkundige lezingen plaatsvinden. Rond 17.00 uur fietsen we weer terug. Als u niet op de fiets naar Boxtel kunt gaan, moet u dat even aangeven. We proberen dan een parkeeradvies op te vragen.

De kosten van de reis zijn € 15,- per persoon

Opgeven:

U kunt zich opgeven via secretariaat@deheerlijkheidoirschot.nl Graag vermelden of u meerijdt met de fietsers of op eigen gelegenheid naar Boxtel gaat. Opgeven vóór 15 april. Ook graag het juiste bedrag overmaken aan Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot NL 57 RABO 0133 8659 16 en graag met vermelding van uw naam. Betaling maakt de aanmelding definitief. U kunt tot 12 mei kosteloos afmelden.

Met vriendelijke groet,

De reiscommissie

Betty, Ben, Wim, Arthur

Reminder Algemene Vergadering 10 april as.

Op 10 april 2025 vindt in café Het Vrijthof de Algemene Vergadering plaats van onze heemkunde kring. Het bestuur legt hierin verantwoording af over financiën en activiteiten van 2024 en na de pauze vindt de bekendmaking plaats van de Heemprijs van 2024.

10 april as vindt conform de statuten de jaarlijkse ALV (Algemene Leden Vergadering) plaats van Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot.

In de vergadering, waarvoor de leden eerder een uitnodiging ontvingen, legt het bestuur verantwoordelijkheid af over de financiën van voorgaand jaar en licht de ondernomen activiteiten, lezingen en projecten toe alsmede de plannen voor de toekomst. De vergadering start om 20 uur in de zaal van café het Vrijthof.

Na de pauze maakt Ad van Zelst als voorzitter van de jury (*bestaande uit Ans Verhouden, Peter van Ginneken en Charles Boissevain*) bekend wie de winnaar is van de Heemprijs voor 2024 waarna die de zilveren heemspeld ontvangt.

De genomineerden bestaan uit:

- 1 Jan van Gemert voor zijn boek 'Kom we gaan naar boven...'
- 2 Paul Maas voor zijn boek 'Toponymie van Oirschot'
- 3 De 4 Oirschotse schuttersgilden voor de gezamenlijke 'Wisselschild verschielingen'

Wij hopen op een vruchtbare ALV en zijn benieuwd naar de winnaar van de heemprijs.

Namens het bestuur

Uitgaven en mededelingen

Dinsdag 8 april as. geeft Llala Weiss voor erfgoedvereniging Dye van Best een lezing over de Sinti en Roma. De lezing start om 20 uur in de grote zaal van de Prinsenhof en de toegang is gratis.

Monument Roma en Sinti

Het Noord-Brabants Archeologisch Genootschap en Brabants Heem organiseren zondag 6 april as. in café-zaal Het Vrijthof in Oirschot een archeologische studiedag. Het thema is: Archeologisch voedings- en dorpskernonderzoek. De dag begint om 10 uur. Kosten ad € 30 p.p. contant te betalen in de zaal. Koffie, thee en lunch zijn inbegrepen. Aanmelden via mail: nbgarcheologie@gmail.com

Natuurvereniging Het Groene Woud stelt gratis zaaizaad beschikbaar voor extra bloemenranden. Heeft u nog een hoek over? Zaai die in met het 'Peeltuinenmengsel', geschikt voor elke grondsoort, bloeit van mei tot eind oktober. Bij interesse kunt u bellen met Theo Timmermans (T: 06-24172050).

Stichting Erfgoed Diessen organiseert ter herdenking aan de 2^e wereldoorlog op zondag 11 mei van 13:00 tot 15:00 een Herdenkingsprogramma in theaterzaal Hercules, Rijtseweg 1 in Diessen. Plaatsen reserveren kan tot en met 10 april via volgende link: [reservering plaatsen herdenking 12 mei 1940](#)

Erfgoedcentrum De Ravenpoort

**Iedere maandag kunt u van 18.30 tot 21 uur in de Heemkamer terecht.
U kunt ook een afspraak maken via een mailtje aan het secretariaat.**

Er blijft behoefte aan gastheren en gastvrouwen, die de bezoekers willen ontvangen. Heeft u interesse in dit leuke werk, neem dan contact op met Marina Pasmans. Ook wie een poetskarweitje op zich wil nemen kan dit aan Marina doorgeven:

marinapasmans@hotmail.com (of telefonisch: 06-2072104).

Wij verzoeken u om wijzigingen in huisadres, telefoonnummer of emailadres s.v.p. zo spoedig mogelijk per mail door te geven aan het secretariaat:

secretariaat@deheerlijkheidoirschot.nl

Onze heemkundekring heeft een facebookaccount. U kunt ons vinden op:

Nieuws over de heemkundekring kunt u vinden op de website via deze link:

www.deheerlijkheidoirschot.nl

Activiteitenkalender 1e half jaar 2025

(Let op: Tussentijdse wijzigingen zijn mogelijk!)

Donderdag 10 april 2025	Jaarvergadering Locatie: Café 't Vrijthof
Zaterdag 17 mei 2025	Kleine excursie Boxtel
Juli en augustus 2025	Zomeravondmarkten